

تأثیر کتاب «انسان و محیط زیست» پایه یازدهم بر تغییر دیدگاه فردی دبیران در دبیرستانهای پسرانه شهر کرمانشاه

فرانک موسوی^۱ و عیسی یوسفوند^۲

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۶/۲۹

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۳/۳۱

صفحه ۱ تا ۱۴

چکیده:

هدف این پژوهش بررسی تأثیر کتاب انسان و محیط زیست پایه یازدهم بر تغییر دیدگاه فردی دبیران می باشد، تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی است و از نظر ماهیت و روش اجرای آن، توصیفی می باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر دبیران درس انسان و محیط زیست پایه یازدهم شهر کرمانشاه می باشند. برای گردآوری داده ها از روش نمونه گیری خوشه ای هدفمند و جامعه در دسترس استفاده شد. ابزار گردآوری داده در این پژوهش پرسشنامه ای است که توسط محقق بر اساس نمونه استاندارد طراحی شد تا از طریق فرمولهای آماری شناخت پیدا نماید که محتوا، روش، اطلاعات، نکات علمی جدید در کتاب انسان و محیط زیست دوره دوم متوسطه بر تغییر دیدگاه فردی دبیران تأثیر معنا دار دارد یا خیر. پرسشنامه مشتمل بر ۷۰ سؤال است که مفاهیم محیط زیست را مورد سنجش قرار می دهد. در این پژوهش با استفاده از پرسشنامه داده ها را جمع آوری نموده و سپس آنها را وارد محیط SPSS کرده و با استفاده از آزمون آماری موجود در آن که شامل آزمون رگرسیون، آماره دوربین واتسون و تحلیل واریانس و توزیع فراوانی خطاها که برای سنجش میزان تأثیر گذاری متغیرها بر یکدیگر است، آنها را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و فرضیه ها را به منظور تایید یا رد آنها مورد آزمون قرار دادیم. نتایج پژوهش نشان داد که کتاب انسان و محیط زیست پایه یازدهم بر تغییر دیدگاه فردی دبیران در دبیرستانهای پسرانه شهر کرمانشاه تأثیر مثبت و معناداری دارد.

کلمات کلیدی: کتاب انسان و محیط زیست، دیدگاه فردی، دبیران، دبیرستان های کرمانشاه.

۱. استادیار، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. frankmosavi@yahoo.com

۲. دبیر آموزش و پرورش کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

مقدمه و بیان مسئله

امروزه بحث از انسان و محیط زیست، یکی از مباحث مهم جهانی محسوب می‌شود به گونه‌ای که در برخی موارد، درست نگره داری نکردن و یا رعایت نکردن استانداردهای حفاظت از محیط زیست در یک کشور می‌تواند سلامت کل جهان را مورد تهدید قرار دهد. جای تردید نیست که توجه و اهتمام به این امر وسیع برای جبران مافات تحت عنوان حفاظت از محیط زیست موضوعی است جدید که پس از مواجهه انسان دوران صنعت با مشکلات ناشی از ابزار تولید، نخست در جهان صنعتی غرب مطرح شد و سپس ممالک جهان سوم به تدریج از آن پیروی کردند. بیش از سی سال است که بحث‌های مربوط به انسان و محیط زیست در محافل علمی و تخصصی مورد توجه قرار گرفته است. بسیاری از طرفداران محیط زیست اکنون بر این اعتقادند که سیاست‌های زیست‌محیطی نه تنها باید از جامعیت برخوردار باشند بلکه این گونه سیاست‌ها در اجراء محتاج حمایت‌های فرهنگی دینی و اخلاقی هستند که زیر بنای حفاظت‌های محیطی هستند (لوسانی، ۱۳۷۵). در دوره هزاره‌ی سوم میلادی، جهان شاهد هجوم سیل عظیمی از بحران‌های اقتصادی، اجتماعی، محیط زیست و... از جمله رشد بی‌رویه‌ی جمعیت، فقر، بیکاری، آسیب‌های اجتماعی، بی‌عدالتی و در کنار همه‌ی اینها تخریب‌فزاینده‌ی محیط زیست می‌باشد. رشد و توسعه‌ی بی‌برنامه‌گی جوامع جهانی به خصوص در دهه‌های اخیر اگرچه پیشرفت‌های شگرفی را در عرصه‌های مختلف به همراه داشت و نوع بشر را به آرامش نسبی نزدیک کرد، اما رسیدن انسان به این دستاوردها به بهای شکستن پل‌های پشت سرش تمام شد و جهان را به ناگاه در یک دوره‌ی کوتاه با رشد فزاینده‌ی تخریب محیط زیست روبرو نمود. سوراخ شدن لایه‌ی ازن، تهی شدن منابع زمین، آلودگی آب، آلودگی هوا، تخریب منابع طبیعی، بیابان‌زایی و... از مهم‌ترین معضلاتی است که چشم‌نگران‌کننده‌ی آن را فرا روی بشر قرار داده است و در صورت عدم برنامه‌ریزی مناسب مطمئناً جهان را به ورطه‌ی نابودی می‌کشاند (گلکار، ۱۳۸۲، ۲۵).

کتاب انسان و محیط زیست بر اساس ۷ محور و رکن اصلی محیط زیست که شامل آب، خاک، هوا، انرژی، زباله، تنوع زیستی و گردشگری تهیه و تدوین شده است. در واقع محیط‌ترکیبی از آب، هوا و سنگ می‌باشد و در نهایت با ورود موجود زنده اعم از انسان و جانوران و گیاهان، محیط زیست را رقم می‌زنند و این کتاب مشمول این موارد است. با توجه به متن روان و ساده و همچنین وجود تصاویر متنوع و روش خاص آغازین درس که با اخبار و بریده‌های روزنامه آغاز می‌شود آن را نسبتاً منحصر به فرد کرده و به نظر می‌رسد با استقبال خوبی از طرف دانش‌آموزان مواجه شده است و البته در مواردی که از دبیران مرتبط و علاقمند برای تدریس این درس استفاده شده، استقبال دانش‌آموزان بیشتر است.

هدف اصلی این کتاب پرورش نسلی آگاه، مسولیت‌پذیر، فعال و امیدوار به آینده است، بنابراین

پس از آگاهی دادن به دانش آموزان گام بعدی ایجاد انگیزه برای تغییر برخورد با محیط زیست است که خوشبختانه در مدت کوتاهی که امسال این کتاب برای اولین بار تدریس شد، امیدواری دانش آموزان بیشتر شده است. این کتاب با آشنایی با محیط زیست و راهکارهای جلوگیری و حفظ آن تدوین شده است. اگر منظور از ارائه راهکارها برای بحران های زیست محیطی است که این موارد از دسترس دولت و سازمانهای مختلف خارج شده و همانطور که ذکر شد، تبدیل به بحران شده و در یک زمان کوتاه قابل حل نیست... مثل مسئله ریز گردها، اما راهکارها و تغییر نگرشها برای جلوگیری از بحران های جدید وجود دارند و عملی شدن راهکارها از همان ابتدا در رفتار دانش آموزان نسبت به محیط زیست متجلی می شود. یکی از مهمترین و بهترین قسمت هایی که در پایان این کتاب در هر فصل گنجانده شده است قسمتهای با عنوان چه باید کرد؟ من چکار کنم؟ از مسولان چه انتظاری دارم؟ هستند. با این پرسش ها راه کارها از نصیحت خارج شده و دانش آموزان در مرحله اول حل مسائل زیست محیطی را از خود آغاز می کنند به طور مثال در پایان فصل زباله، این نگرش در دانش آموز ایجاد می شود که مصرف گرایی باعث ایجاد و تولید زباله بیشتر می شود، از طرفی استفاده کمتر از ظروف یکبار مصرف و باز استفاده منجر به کاهش ورود زباله به محیط زیست خواهد شد. و در بسیاری از مناطق و دبیرستان های سراسر کشور نمایشگاه هایی از کاردستی های با ظروف پلاستیکی و بلا استفاده ساخته شده است.

طبیعت و محیط زیست، موهبتی خداوندی است که از مجموعه موجودات، منابع و عوامل و شرایط هماهنگی که در اطراف هر موجود زنده وجود دارد و ادامه حیات به آن وابسته است به وجود می آید. آلودگی محیط زیست بر کیفیت و چرخه طبیعی اثر می گذارد و پی آمدهای زیان باری برای زندگی انسان، حیوان، گیاه و بناها دارد. در جهان امروز، مسئله آلودگی، یکی از مهم ترین و حادثترین مشکل تمدن انسانی است و نقش انسان در آلودگی محیط زیست بسیار چشم گیر است. طبیعت، برای بقای نسل بشر آفریده شده است و پیوندی ناگسستی میان انسان و طبیعت وجود دارد. امام علی علیه السلام این پیوند و پیوستگی انسان با طبیعت پیرامون را به زیبایی بیان می کند: تقوا پیشه کنید در حق بندگان و شهرها، که شما مسئول هستید؛ حتی از سرزمین ها و چهارپایان، انسان هرگز اجازه ندارد خود را رها و لجام گسیخته و آزاد در بهره برداری از طبیعت بداند و حق ندارد با آلوده کردن و ویران ساختن طبیعت به آسایش برسد.

اگر بحران آب که یکی از مسائل اساسی محیط زیست است بصورت جدی در اذهان جوانان این سرزمین جای نگیرد کشور دچار مشکل میشود در این میان با توجه به حساسیتی که ایجاد شده و برنامه ریزان آموزشی به این فکر افتاده اند که درسی را تحت عنوان انسان و محیط زیست در برنامه درسی بگنجانند آیا مطالب آن دانشی است یا نگرشی و یا اینکه به تغییرات فردی و گروهی هم می انجامد و توانسته است دبیران و دانش آموزان را نسبت به سرنوشت محیط زیست کشور حساس نماید. در این پژوهش مسئله اصلی پاسخ به این سؤال می باشد که کتاب انسان و محیط زیست پایه یازدهم بر تغییر دیدگاه فردی دبیران در دبیرستانهای پسرانه شهر کرمانشاه چه تأثیری دارد؟

روش پژوهش

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی است و از نظر ماهیت و روش اجرای آن، توصیفی می‌باشد که محقق ابتدا با تشریح مبانی نظری تحقیق و توصیف شرایط موجود و با طرح پرسش‌نامه و توزیع آن اطلاعات لازم را جمع‌آوری نموده و سپس با استفاده از نرم‌افزارهای آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. جامعه آماری تحقیق حاضر دبیران درس انسان و محیط زیست پایه یازدهم ناحیه ۳ شهر کرمانشاه می‌باشند که تعداد آنها ۱۰ نفر می‌باشد. با توجه به اطلاعات دریافتی از ۴۰ واحد آموزشی دبیرستان پسرانه ناحیه ۳ کرمانشاه بصورت خوشه‌ای ۴۰ درصد آنها را که حدود ۱۶ دبیرستان بوده از مناطق برخوردار، حاشیه، روستائی، نیمه برخوردار انتخاب گردید و از تعداد نمونه بدست آمده با توجه به کم بودن تعداد دبیران تمامی آنان با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای در دسترس از ۱۶ نفر دبیر در دسترس که کتاب جدید التالیف انسان و محیط زیست پایه یازدهم را در سال جاری تدریس می‌کردند پرسشنامه بین آنها تقسیم شد و بعد از جواب به سئوالات پرسشنامه نسبت به جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل آن با استفاده از روشهای آماری اقدام گردید. برای گردآوری داده‌ها از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای هدفمند و جامعه در دسترس استفاده شد. برای گردآوری اطلاعات روش میدانی از پرسش‌نامه (مطالعات نظری) کتابخانه‌ای روش مطالعات نظری و مطالعات کتابخانه‌ای عمدتاً برای مطالعه ادبیات موضوع و بررسی پیشینه تحقیق و همچنین مطالعات دیدگاه‌هایی که راجع به موضوع مورد تحقیق وجود داشته و نیز برای ایجاد چارچوبی مناسب جهت بررسی موضوع انتخاب می‌شود لذا با مراجعه به منابع کتابخانه‌ای شامل: کتب، مجلات هفتگی و ماهانه، فصلنامه انتشارات سازمان‌ها و نهادهای آموزشی، پایان‌نامه‌ها تحصیلات تکمیلی در رسانه‌های تحقیقی مرتبط جستجو در پایگاه‌های الکترونیکی، بخش تئوریک و ادبیات موضوع مورد مطالعه بررسی قرار گرفت. ابزار گردآوری داده در این پژوهش دو پرسشنامه می‌باشد پرسشنامه اول شامل پرسشنامه میزان تغییر دیدگاه معلمان نسبت به کتاب محیط زیست، (ساعتچی، ۱۳۸۹) و پرسشنامه دوم، پرسشنامه مفاهیم محیط زیست در کتاب انسان و محیط زیست دوره دوم متوسطه می‌باشد، که در ذیل اشاره گردیده است. پرسشنامه استاندارد مفاهیم محیط زیست مشتمل بر ۷۰ سوال است که مفاهیم محیط زیست را مورد سنجش قرار می‌دهد. سوالات پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت که یکی از رایج‌ترین مقیاس‌های اندازه‌گیری به شمار می‌رود، دسته‌بندی شده است. در واقع طیف لیکرت که در جدول زیر مشخص شده است که یک مقیاس فاصله‌ای است که به کمک آن پاسخ‌دهنده نگرش و باور خود را نسبت به پدیده و یا موضوعی از طریق انتخاب عبارت مربوط به آن مشخص می‌نماید و به این ترتیب پژوهشگر قادر خواهد بود نگرش پاسخگور را که متغیری کیفی است، تبدیل به یک متغیر کمی نماید. جهت اعتبار و روایی پرسشنامه، با رجوع به نظر ۴ نفر از اساتید دانشگاه، از روایی ابزار اندازه‌گیری در سنجش متغیرهای تحقیق، اطمینان حاصل شده است. در تحقیق حاضر برای ارزیابی پایایی از ضریب آلفای کرونباخ و برای محاسبه آن از نرم‌افزار SPSS۲۲ استفاده شده است. برای بررسی پایایی پرسشنامه از یک نمونه اولیه با حجم ۵ استفاده شده است. در جدول زیر

ضریب آلفای کرونباخ توسط نرم افزار SPSS۲۲ محاسبه شده است. اگر مقدار آلفای کرونباخ بزرگتر از ۰/۷ باشد، نشان دهنده پایا بودن سوالات مطرح شده است.

جدول ۱- مقادیر آلفای کرونباخ برای شاخص های پژوهش

شاخص	تعداد سوالات	آلفای کرونباخ
کل سوالات پرسشنامه اول	۲۹	۰/۸۹۰
کل سوالات پرسشنامه دوم	۷۰	۰/۸۴۳

همان طور که از داده های جدول ۱ مشخص است میزان ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شده در تمامی موارد بزرگتر از ۰/۷ است که از اعتبار پرسشنامه حکایت دارد.

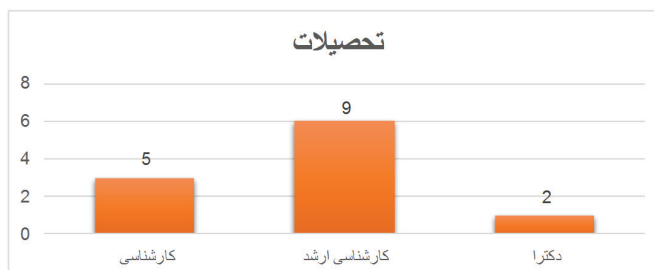
یافته های پژوهش

تجزیه و تحلیل داده ها وضعیت تحصیلات نشان می دهد:

جدول ۲- توزیع فراوانی و درصدی متغیر تحصیلات آزمودنی ها

متغیر	تعداد	درصد	
رشته تحصیلی	کارشناسی	۹	۳۰٪
	کارشناسی ارشد	۵	۶۰٪
	دکتر	۲	۱۰٪

تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد که (۳۰ درصد)، دارای تحصیلات کارشناسی، (۶۰ درصد) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و (۱۰ درصد) دارای تحصیلات دکتری بودند.

نمودار ۱- توزیع فراوانی و درصدی متغیر تحصیلات آزمودنی ها

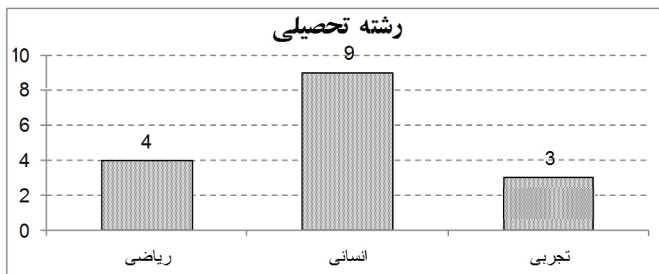
تجزیه و تحلیل داده های وضعیت رشته تحصیلی نشان می دهد :

جدول ۲- توزیع فراوانی و درصد متغیر رشته تحصیلی مورد تدریس دبیران

متغیر	تعداد	درصد
رشته تحصیلی	ریاضی	۴
	انسانی	۹
	تجربی	۳

تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد که (۲۰ درصد) رشته علوم ریاضی، (۷۰ درصد) رشته علوم انسانی و (۱۰ درصد) رشته علوم تجربی تدریس می نمودند.

نمودار ۲- توزیع فراوانی و درصدی متغیر رشته تحصیلی آزمودنی ها

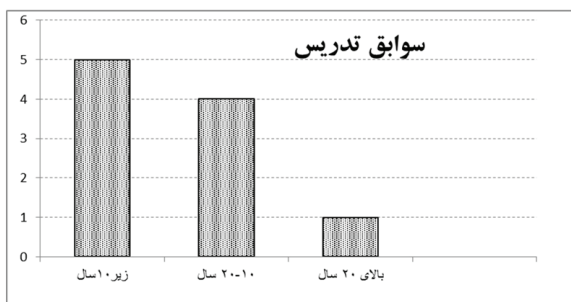

تجزیه و تحلیل توصیفی داده ها در مورد وضعیت سوابق تدریس آزمودنی ها نشان داد :

جدول ۳- توزیع فراوانی و درصدی وضعیت سوابق تدریس

متغیر	تعداد	درصد
سوابق تدریس	زیر ۱۰ سال	۸
	۱۰-۲۰ سال	۶
	بالای ۲۰ سال	۲

تجزیه و تحلیل توصیفی داده ها در مورد وضعیت سوابق تدریس آزمودنی ها نشان داد که، در گروه آزمایش (۵۰ درصد) در گروه زیر ۱۰ سال (۴۰ درصد) در گروه ۱۰-۲۰ سال، (۱۰ درصد) در گروه بالای ۲۰ سال قرار داشتند.

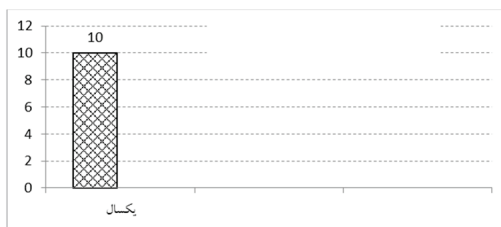
نمودار ۳- توزیع فراوانی و درصدی وضعیت سوابق تدریس آزمودنی ها

تجزیه و تحلیل داده های مربوط به وضعیت سوابق تدریس کتاب انسان و محیط زیست آزمودنی ها نشان داد:

جدول ۴- توزیع فراوانی و درصدی وضعیت سوابق تدریس کتاب آزمودنی ها

متغیر	تعداد	درصد
سوابق تدریس کتاب	۱۰	٪۱۰۰

به دلیل اینکه کتاب انسان و محیط زیست جدید می باشد و یک سال است که جهت تدریس ارائه شده، تمامی آزمودنی ها یکسال سابقه تدریس این کتاب را دارند.

نمودار ۴ توزیع فراوانی و درصدی وضعیت سوابق تدریس کتاب آزمودنی ها

در این پژوهش از آزمون معتبر کمولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی فرض نرمال بودن داده های پژوهش استفاده شده است.

داده ها دارای توزیع نرمال هستند: H_0

داده ها دارای توزیع نرمال نیستند: H_1

با توجه به جدول آزمون اسمیرنوف کولموگروف اگر سطح معنی داری برای کلیه متغیرهای مستقل و وابسته بزرگتر از سطح آزمون (۰,۰۵) باشد توزیع داده ها نرمال می باشد.

جدول ۵- نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف متغیرهای پژوهش

نتیجه آزمون	سطح معناداری	آماره‌های آزمون اسمیرنوف-کلموگروف	انحراف معیار	میانگین	حجم نمونه	متغیر
نرمال	۰,۰۷۵	۱,۲۸۱	۰,۸	۲,۷۱	۱۰	تاثیر کتاب انسان و محیط زیست
نرمال	۰,۱۸۳	۱,۰۹۴	۰,۶۵۵	۳,۴۵	۱۰	تغییر دیدگاه فردی دبیران

همانطور که از داده های جدول ۵- مشخص است، سطح معناداری آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای تمامی متغیرهای پژوهش بزرگتر از مقدار ۰/۰۵ است. در نتیجه متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر دارای توزیع نرمال می باشند. بنابراین برای بررسی فرضیه های پژوهش از آزمون های پارامتری استفاده می شود.

فرضیه پژوهش:

کتاب انسان و محیط زیست بر تغییر دیدگاه دبیران تاثیر مثبت و معنی داری دارد. برای بررسی فرضیه فوق، پس از محاسبه امتیاز مربوط به کتاب انسان و محیط زیست و همچنین محاسبه امتیاز مربوط به تغییر دیدگاه دبیران، با استفاده از آزمون رگرسیون، رابطه دو متغیر موردتایید قرار گرفت. از دید آماری رابطه فوق چنین در نظر گرفته می شود:

H_0 : کتاب انسان و محیط زیست بر تغییر دیدگاه دبیران تاثیر مثبت و معنی داری ندارد.

H_1 : کتاب انسان و محیط زیست بر تغییر دیدگاه دبیران تاثیر مثبت و معنی داری دارد.

نتایج مربوط به خلاصه آزمون رگرسیون در جدول (۶) آمده است:

جدول ۶- ضریب همبستگی، R^2 ، آماره دوربین-واتسون

ضریب همبستگی	R^2	آماره دوربین-واتسون
۰/۸۳	۰/۶۹	۲/۳۸۲

آماره دوربین واتسون بین ۰ تا ۴ می باشد. اگر بین باقیماندهها همبستگی متوالی وجود نداشته باشد، مقدار این آماره باید به ۲ نزدیک باشد. اگر به صفر نزدیک باشد نشان دهنده همبستگی مثبت و اگر به ۴ نزدیک باشد نشان دهنده همبستگی منفی می باشد. در مجموع اگر این آماره بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد جای هیچ نگرانی نیست از آنجایی که مقدار آماره (d) دوربین واتسون برابر ۲/۳۸۳ و در فاصله ۱/۵ یا ۲/۵ قرار دارد خطاها مستقل از یکدیگرند و می توان از رگرسیون استفاده کرد. همچنین ضریب $R^2=0/69$ بین ۰ و ۱ می باشد لذا برقراری مدل رگرسیون خطی قابل قبول است.

جدول ۷- تحلیل واریانس

مدل	مجموع مربعات	میانگین مربعات	F	p-value
رگرسیون	۹/۹۲۵	۹/۹۲۵	۱۳۰/۵۲۹	۰/۰۰۰
باقیمانده	۴/۴۱۰	۰/۰۷۶		
مجموع	۱۴/۳۳۵			

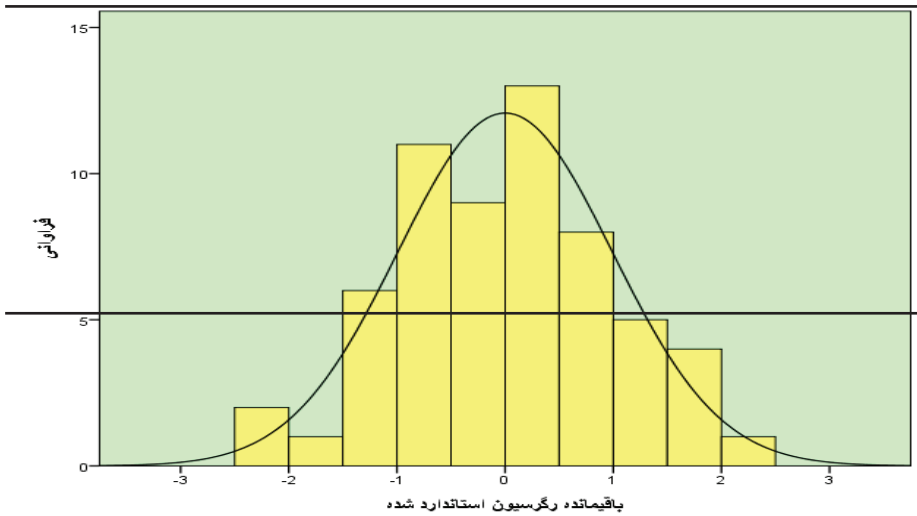
طبق جدول تحلیل واریانس، سطح معناداری $p\text{-value}/۰۰۰ = ۰$ بیانگر آن است که کتاب انسان و محیط زیست بر تغییر دیدگاه دبیران تاثیر مثبت و معنی داری دارد و مقدار آماره F برابر $۱۳۰/۵۲۹$ به شدت معنی دار می باشد و فرض خطی بودن برقرار است.

جدول ۸- نتایج حاصل از آزمون رگرسیون برای فرضیه اول

مدل	مضرب استاندارد نشده		ضرب استاندارد شده Beta	T	sig
	B	خطای معیار			
عرض از مبدأ	۱/۰۲۶	۰/۱۱۰	۰/۸۳	۹/۰۳۲۲۰	۰/۰۰۰
مجموع	۰/۴۶۰	۰/۰۴۰		۱۱/۴۲۵	۰/۰۰۰

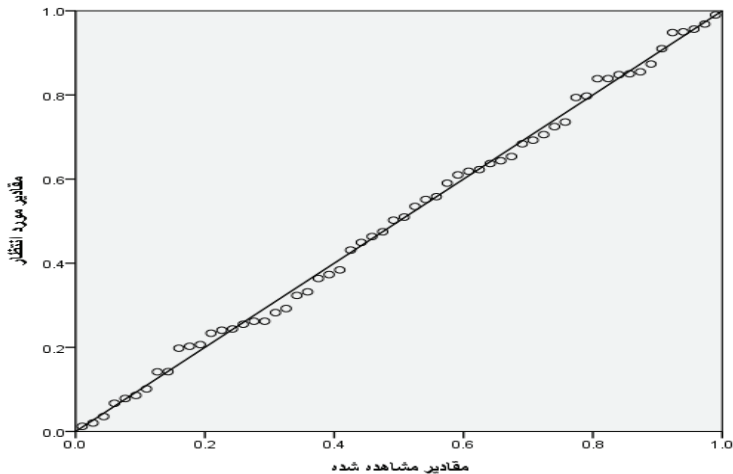
با توجه به مقدار سطح معناداری ($p\text{-valu} ۰/۰۰۰ =$) در سطح خطای ۵ درصد برای عرض از مبدأ و ضریب رگرسیونی می توان نتیجه گرفت که کتاب انسان و محیط زیست بر تغییر دیدگاه دبیران تاثیر مثبت و معنی داری دارد، بر این اساس ضریب بتا (β) بین تاثیر که کتاب انسان و محیط زیست بر تغییر دیدگاه دبیران برابر $۰/۸۳$ گردیده است و این بدان معنی است که بر یکدیگر به میزان ۸۳ درصد تاثیر گذار هستند، لذا فرض صفر رد و فرض یک تأیید می شود. از آنجایی که سطح معناداری مقدار ثابت و ضرایب رگرسیون با مقدار صفر، کمتر از ۵ درصد است بنابراین فرض تساوی مقدار ثابت و ضرایب رگرسیون با مقدار صفر رد می شود و از مدل خارج نمی گردد.

خطاها در رگرسیون باید داری توزیع نرمال با میانگین نزدیک به صفر داشته باشند.

نمودار ۴-۵: هیستوگرام باقیمانده استاندارد شده

با مقایسه نمودار توزیع فراوانی خطاها و نمودار توزیع نرمال، مشاهده می شود که توزیع خطاها نرمال است، پس می توان از رگرسیون استفاده کرد. بطوریکه مقدار میانگین ارائه شده نزدیک به صفر و انحراف معیار نزدیک به یک باشد.

ب نمودار ۶- پراکنش باقیمانده اطراف خط نرمال حث و نتیجه گیری

نمودار (۶) نشان می دهد که پراکنش باقیمانده ها اطراف خط نرمال بوده و مدل رگرسیونی ایجاد شده قابل قبول است.

بحث و نتیجه گیری

آلودگی محیط زیست در حال سوق دادن کره خاکی ما به سمت نابودی است. سالهاست که در سطح جهانی، برای جلوگیری تخریب روزافزون محیط زیست، برنامه های متعدد را اجرایی کرده اند و در همه ها آن بر نقش ی ها مشارکت مردمی و آموزش همگانی تاکید ورزیده اند. معلمان به عنوان هدایت گران نسل آینده که بیشترین زمان را صرف آموزش کودکان می کنند، نقش بسزایی در این زمینه دارند. در صورتی که این قشر جامعه از دانش، نگرش و مهارت زیست محیطی بالایی برخوردار باشند قادر خواهند بود به رسالت مقدس خود در مقابل محیط زیست، عمل نموده و در خلال درس با آموزش و تاکید بر نکات زیست محیطی، حتی در قالب اجرای تئاتر، نمایش و داستان های کوتاه، به دانش آموزان به عنوان مدیران آینده می آموزند که به محیط زیست خود احترام گذاشته و در حفظ این امانت الهی کوشا باشند. پس از تجزیه و تحلیل ها داده این نتیجه حاصل گردید کتاب انسان و محیط زیست تأثیر بسزایی در ارتقاء دانش، نگرش و مهارت معلمان دارد.

با توجه به نتایج پژوهش، و سطح معناداری ($p=0.000$) در سطح خطای ۵ درصد برای عرض از مبدأ و ضریب رگرسیونی می توان نتیجه گرفت که کتاب انسان و محیط زیست بر تغییر دیدگاه دبیران تأثیر مثبت و معنی داری دارد. بر این اساس ضریب بتا (β) بین تأثیر که کتاب انسان و محیط زیست بر تغییر دیدگاه دبیران برابر 0.83 گردیده است و این بدان معنی است که بر یکدیگر به میزان ۸۳ درصد تأثیر گذار هستند، لذا فرض صفر رد و فرض پژوهش تأیید می شود. نتایج این فرضیه با نتایج جلیلیان (۱۳۹۵)، علیایی، شاهی و کامرانی (۱۳۹۵)، سبزه ای، قلی پور و آدینه وند (۱۳۹۵)، اسماعیلی (۱۳۸۸)، خانلر تبار (۱۳۹۲)، آذرپویه (۱۳۹۰)، مخیری (۱۳۹۴)، لن و منرو (۲۰۱۳)، ابدولای و رامکی (۲۰۰۹)، نوردلاند و گارویل (۲۰۰۲)، هینز و همکاران (۱۹۸۷)، فیش بین و آیزن (۱۹۷۵)، به نقل از کایزر و همکاران (۱۹۹۹) از نظر تأثیر بر نگرش و دیدگاه دبیران همسوئی دارد.

پیشنهادات کاربردی :

- ۱- پیشنهاد می شود سواد زیست محیطی دبیران با استفاده از دوره های ضمن خدمت یا مهارت آموزی توسط آموزش و پرورش به سطح بالاتری برسد.
- پیشنهاد می شود دانش و نگرش معلمان در خصوص محیط زیست به سوی، مهارت ها و انگیزه هایی که با هم برای حل مسائل زیست محیطی به کار می روند بیشتر شود.
- پیشنهاد می شود معلمان فعالیت های خود را با درگیر کردن ذهن و روان شاگردان با کار کردن عملی به منظور نگهداری تعادل و پویایی بین کیفیت زندگی و کیفیت محیط زیست بکار گیرند و دانش آموزان را قانع نمایند که انسان در حقیقت قسمتی از طبیعت است.

منابع:

- ۱- برک، لورای. ترجمه یحیی سید محمدی (۱۳۸۶). روانشناسی رشد (از لقاح تا کودکی). جلد اول. تهران: نشر ارسباران.
- ۲- بری، جان. ترجمه حسن پویان و نیره توکلی (۱۳۸۰). محیط زیست و نظریه اجتماعی. چاپ اول، تهران: زیبا.
- ۳- حاج حسینی، حمیده؛ شبیری، محمد و فرج الهی، مهران. (۱۳۸۹). نیازسنجی و تعیین اولویت‌های آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه در زمینه محیط زیست و توسعه پایدار، فصلنامه علمی و پژوهشی علوم و تکنولوژی در محیط زیست. ۱۲(۱): ۱۷۹-۱۹۴.
- ۴- رشیدی، آیدا و گنجی، حمزه (۱۳۹۲). اصول ومبانی مایندفولنس. تهران: نشر ساولان.
- ۵- زمانی مقدم، افسانه و سعیدی، مهدیه (۱۳۹۲). بررسی تأثیر آموزش محیط زیست بر ارتقای دانش، نگرش و مهارت معلمان مقطع ابتدایی منطقه ۱۲ آموزش و پرورش تهران. محیط زیست و توسعه پایدار. ۱(۳): ۱۹-۳۰.
- ۶- صالحی عمران، ابراهیم و آقامحمدی، علی (۱۳۸۷). بررسی دانش، نگرش و مهارت های زیست محیطی معلمان، روان‌شناسی و علوم تربیتی دوره جدید. ۹۱: ۹۵-۱۱۸.
- ۷- صاحبی، مصطفی (۱۳۹۷). مدیریت زیست محیطی. هفته نامه علم و هنر، پیش شماره اردیبهشت ماه.
- ۸- عباسپور، مجید (۱۳۸۶). انرژی، محیط زیست و توسعه پایدار. تهران: دانشگاه صنعتی شریف.
- ۹- فاضلی، محمد و جعفرصالحی، سحر (۱۳۹۲). شکاف نگرش، دانش و رفتار زیست‌محیطی گردشگران. فصلنامه مطالعات گردشگری، ۱۳۷: ۲۲-۱۶۱.
- ۱۰- فردوسی، سیما؛ مرتضوی، شهرناز رضوانی، نعیمه (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین دانش زیست‌محیطی و نگرش‌ها با رفتارهای محافظت از محیط. فصلنامه شناخت. ۵۳: ۲۵۳ تا ۲۶۶.
- ۱۱- کاظمی، حمید و کشاورزبان فهیمه (۱۳۹۱). نقش فراشناخت و حل مساله در پیش بینی بهزیستی روانشناختی؛ رویکردهای نوین آموزشی ۱ (۱۵): ۹۱-۱۰۶.
- ۱۲- کلایتون، سوزان و مایرز، جین. ترجمه صفاری نیا، مجید؛ عبدالله زاده، حسن؛ مفاخری، عبدالله؛ نیک صفت، ابراهیم و یوسفپور، ناهید (۱۳۹۰). روانشناسی حفاظت از محیط زیست. تهران: ارجمند.
- ۱۳- میردامادی، محمود؛ اسماعیلی، سعید و باقری ورکانه، علی (۱۳۸۶). بررسی میزان آگاهی دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر از حفاظت محیط زیست. علوم و تکنولوژی در محیط زیست. ۱۲(۱): ۲۰۱-۲۱۶.
- ۱۴- هزار جریبی، جواد (۱۳۹۱). آناتومی رفاه اجتماعی. تهران: جامعه و فرهنگ.

۱۵- یوسف زاده، محمد رضا؛ یعقوبی، ابوالقاسم و رشیدی، معصومه (۱۳۹۱). تأثیر آموزش مهارت‌های فراشناختی بر خود کارآمدی دانش آموزان دختر دوره متوسطه. روان شناسی مدرسه. ۱(۳):۱۳۳-۱۱۸.

16 - Anderson, M.L. Perlis, D.R Logic, (2005). self-awareness and self-improvement: The metacognitive loop and the problem of brittleness *Journal of Logic and Computation*, :(1)15 40-21.

17 - Appelbaum, S., Bartolomucci, N., Beaumier, E., Boulanger, J., Corrigan, R., Dore, I., Girard, C., and Serroni, C. (2004). Organizational citizenship behavior : a case study of culture leadership and trust. *Management decision*, 40-13 :(1)42.

18 - Atkinson, R.C. & R.M. Shiffrin (1968). "Human Memory: A Proposed System and its Control Processes"; In K. E. Spence & I. T. Spence (Eds.); *Psychology of Learning and Motivation*; New York: Academic press, 195-89 :2.

19 - Baer, R. A., Smith, G. T & Allen, K. B. (2004). Assessment of mindfulness by self-report: The Kentucky Inventory of Mindfulness Skills. *Assessment*, 206-191:(3)11.

20 - Baer, R.A. (2003). Mindfulness training as a clinical intervention: A conceptual and empirical review. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 143-10:125.

21 - Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*, New York: Free Press.

22 - Bateman, T. S., & Organ, D. W. (1983). Job satisfaction and the good soldier: The relationship between affect and employee citizenship. *Academy of Management Journal*, :26 595-587.

23 - Beckman, P. (2002). Strategy instruction. *Eric Digest*.

24 - Belmont, I. M. & E. C. Butterfield (1969); The Relations of Short-Term Memory to Development and Intelligence; In L. C. Lipsitt & H. E. Reese (Eds.); *Advances in Child Development and Behavior*; New York: Academic, 82-28 :4.

25 - Bennis, W. G., and Nanus, B. (1985). *Leaders: the strategies for taking charge*. New York: Harper & Row.

The Effect of the Human and Environment Book of 11th on the Change in Individual Views of Secretaries in Kermanshah Boys' High Schools

*Faranak Mosavi¹, Eysa Yosafvand²

Abstract

The purpose of this research is to investigate the effect of the book of human and environment of 11th on changing the individual view of teachers. The present research is applied in terms of its purpose and is descriptive in terms of the nature and method of its implementation. The statistical population of this study is the human and environmental lessons of Kermanshah city. Data were collected using purposeful cluster sampling and accessible society. The data gathering tool in this research was a questionnaire designed by a researcher based on a standardized sample to find out by statistical formulas that the content, method, information, new scientific pointers in the human and environmental book of the second grade of secondary school changed the individual view of the teachers of influence. Has a meaningful meaning, the questionnaire contains ۷۰ questions that measure environmental concepts. In this study, using a questionnaire, the data were collected and then entered into the SPSS. Using a statistical test including regression test, Watson camera statistics, and analysis of variance and frequency distribution of errors that were used to measure the impact the analysis of variables is based on one another. They have been analyzed and hypothesized to confirm or reject them. The results of the research show that the human and environment book of 11th change the individual view of teachers in boys' high schools the city of Kermanshah has a positive and significant impact.

Key words : Human and Environment Book, Individual View, teacher, Kermanshah High Schools.

1 - assistant Professor, Department of Educational Management, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran. fmkmosavi@yahoo.com

2 - Teacher of high school, Kermanshah, Iran.